

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.7.1.29>

ROLA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM ROZSTRZYGANIA SPORÓW INWESTYCYJNYCH W ROZWIĄZYWANIU SPORÓW INWESTYCYJNYCH MIĘDZY PAŃSTWAMI A OSOBAMI ZAGRANICZNYMI

Yaroslav Kostyuchenko

doktor nauk prawnych,

doradca ds. rozwoju „IK Planeta Bud” Sp. Z o.o.

(Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-5565-922X

nik4977@ukr.net

Adnotacja: Artykuł poświęcono badaniu mechanizmu prawnego zapewniającego realizację gwarancji i uzasadnionych interesów inwestorów zagranicznych. W tym artykule zbadano jedną z możliwych opcji przywrócenia naruszonych praw i uzasadnionych interesów inwestorów zagranicznych – orzeczenie arbitrażowe w ramach Międzynarodowego Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych. Zbadano przesłanki utworzenia tej międzynarodowej instytucji. Przeanalizowano główne stanowiska konwencji w sprawie sposobu rozwiązywania sporów inwestycyjnych między państwami a osobami zagranicznymi. Zbadano kwestie realizacji gwarancji praw i uzasadnionych interesów inwestorów zagranicznych za pomocą międzynarodowych organów arbitrażowych i krajowych organów sądowych. Zbadano i podsumowano krajową praktykę rozwiązywania sporów inwestycyjnych między państwami a osobami zagranicznymi. Zaproponowano sposoby poprawy mechanizmów prawnych zapewniających realizację gwarancji i uzasadnionych interesów inwestorów zagranicznych.

Słowa kluczowe: spór inwestycyjny, arbitraż, arbitraż handlowy, arbitraż, Konwencja Waszyngtońska, ICSID.

ROLE OF THE INTERNATIONAL CENTER FOR THE SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES IN RESOLVING INVESTMENT DISPUTES BETWEEN STATES AND FOREIGN PERSONS

Yaroslav Kostyuchenko

Doctor of Laws,

Development Advisor, IC Planeta Bud LLC (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-5565-922X

nik4977@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the study of the legal mechanism for ensuring the implementation of guarantees and legitimate interests of foreign investors. This article examines one of the possible options for restoring the violated rights and legitimate interests of foreign investors – arbitration within the International Center for Settlement of Investment Disputes. The preconditions for the creation of this international institution have been studied. The main positions of the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Foreign Persons are analyzed. The issue of realization of guarantees of rights and legitimate interests of foreign investors with the help of international arbitration bodies and national judicial bodies is investigated. The national practice of resolving investment disputes between states and foreign persons is studied and generalized. Ways to improve the legal mechanisms to ensure the implementation of guarantees and legitimate interests of foreign investors are proposed.

Key words: investment dispute, arbitration, commercial arbitration, arbitration court, Washington Convention, ICSID.

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ЦЕНТРУ З ВРЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СУПЕРЕЧОК У ВИРІШЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СПОРІВ МІЖ ДЕРЖАВАМИ ТА ІНОЗЕМНИМИ ОСОБАМИ

Ярослав Костюченко

доктор юридичних наук,

радник з розвитку ТОВ «ІК Планета Буд» (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-5565-922X

nik4977@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена дослідженню правового механізму забезпечення реалізації гарантій і законних інтересів іноземних інвесторів. У роботі досліджується один із можливих варіантів відновлення порушених прав і законних інтересів іноземних інвесторів – арбітражне вирішення в рамках Міжнародного центру з врегулю-

вання інвестиційних суперечок. Вивчено передумови створення такої міжнародної інституції. Проаналізовано основні позиції Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами й іноземними особами. Досліджено питання реалізації гарантій прав і законних інтересів іноземних інвесторів за допомогою міжнародних арбітражних органів і національних судових органів. Вивчено й узагальнено національну практику вирішення інвестиційних спорів між державами й іноземними особами. Запропоновано шляхи вдосконалення правових механізмів забезпечення реалізації гарантій і законних інтересів іноземних інвесторів.

Ключові слова: інвестиційний спір, арбітраж, комерційний арбітраж, третейський суд, Вашингтонська конвенція, ICSID.

Постановка проблеми. Правовий механізм забезпечення реалізації гарантій і законних інтересів іноземних інвесторів у разі їх порушення можливо реалізувати за допомогою відповідних міжнародних і національних організацій, які забезпечують відновлення порушених прав і законних інтересів міжнародних інвесторів. Так, в інвестиційному процесі під час внесення інвестицій іноземними особами часто виникають суперечки, що потребують свого подальшого вирішення з метою відновлення порушених прав і законних інтересів іноземних інвесторів. Зважаючи, що в такій ситуації йдеться не тільки про правовий, але й про іміджевий аспект, важливість такого питання має особливе значення для утвердження держави як надійного партнера на міжнародному ринку, характеристики її як правової держави, в якій панує верховенство права.

Стан дослідження. В основу написання статті покладений аналіз зарубіжного й національного інвестиційного законодавства, практика вирішення міжнародних інвестиційних спорів, а також творчий доробок вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема таких як Ю. Крук, Л. Товкун, Р. Давид, А. Берг, К. Шраєр, Е. Пауль.

Постановка завдання. У роботі ми зупинимося на одному з можливих варіантів відновлення порушених прав і законних інтересів іноземних інвесторів – арбітражному вирішенню в рамках Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних суперечок (далі – ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes) або МЦУІС) (Офіційний сайт Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних суперечок, 2021). Як слушно зауважує Ю. Крук, «у 2020 році ICSID зареєструвала 40 нових справ, що є найбільшою кількістю протягом одного року. 37 із цих справ були врегульовані арбітражними правилами конвенції ICSID. Статистика свідчить, що протягом 2020 року 74% судових процесів закінчувалися рішенням, які підтверджували позовні вимоги. Таким чином, ICSID пропонує інвесторам гарантію неупередженого, ефективного й незалежного міжнародного арбітражу, а тому є найкращим варіантом гарантій для іноземних інвесторів» (Крук, 2021).

Виклад основного матеріалу. На наше переконання, міжнародний цивільний процес належить до міжнародного права з огляду на значну роль міжнародних договорів, а також потужний вплив категорій міжнародного права. У зв'язку із цим реалізація гарантій прав і законних інтересів міжнародних інвесторів зі допомогою міжнародних арбітражних органів і національних судових органів також належить до сфери міжнародного права. Натепер різні види арбітражів вирішують транскордонні інвестиційні суперечки як на міжнародному, так і на внутрішньодержавному рівні. Такими органами, що забезпечують реалізацію гарантій прав і законних інтересів іноземних інвесторів, є, зокрема, третейські суди держав, Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольма, Арбітражний суд при Міжнародній торговій палаті в Парижі, Лондонський Міжнародний Третейський суд, Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України. На національному рівні це – державні суди країн-реципієнтів.

Щодо юридичної природи арбітражної угоди й арбітражного рішення, з огляду на міжнародну арбітражну практику можна виокремити «договірну», «процесуальну» і «змішану» теорії правової природи арбітражної угоди й арбітражного рішення. Згідно з «договірною» теорією арбітраж за своєю юридичною природою розглядається як цивільно-правовий договір з іноземним елементом. Відповідно до «процесуальної» теорії арбітражна угода розглядається як акт для виключення компетенції державного суду й проведення в дію інституту третейського розгляду, що є певним різновидом цивільного процесу. Прибічники «змішаної» теорії вважають, що арбітраж містить поєднання цивільно-правових і цивільно-процесуальних категорій – договірні (арбітражна угода) і процесуальні (юрисдикційні) елементи.

Таким чином, можна зробити висновок про дуальну природу міжнародного комерційного арбітражу, яка впливає із цивільно-правового договору й чинного законодавства держави. Крістоф Шройєр зазначає, що «чинником, що перешкоджає використанню національних судів, є найчастіше комплексна природа інвестиційних суперечок, яка передбачає наявність спеціальних знань у сфері» (Schreuer, 2018). Інші зарубіжні дослідники підкреслюють, що «в суперечках між державою та інвесторами арбітри повинні прагнути зробити свій внесок у розвиток матеріального права, пояснивши, чому їх тлумачення закону правильне (незалежно від того, чи воно відповідає переважній думці арбітрів у раніше прийнятих рішеннях), і відкрито вказувати аспекти, якими вони згодні коїться з іншими судами. Поінформованість про ширший вплив конкретних рішень може також з'явитися як дисциплінуюча сила, яка в цілому в окремих випадках приводить до кращих результатів при винесенні рішень» (Irene, 2012). Міжнародними договорами, які містять положення про можливість передачі спорів до арбітражних судів, можуть бути багатосторонні й двосторонні угоди.

Як вказується в зарубіжній літературі, право на вирішення спорів в арбітражному порядку виникатиме як з угоди між іноземним інвестором і державою-реципієнтом, так і з угоди між державою-інвестором і державою-реципієнтом (Kinsella, 1997: 185). Таким чином, умова про арбітражне застереження, що міститься в контракті, укладеному між іноземним інвестором та державою – реципієнтом іноземного капіталу, буде обов'язковою для сторін контракту.

Часто винесене на користь інвестора рішення вимагає проведення переговорів щодо порядку виконання. Таким чином, можна зробити висновок про те, що процедура медіації та переговорів між сторонами міжнародної інвестиційної суперечки також може виконувати важливу роль у сфері реалізації гарантій прав і законних інтересів міжнародних інвесторів.

Свій початок міжнародний інвестиційний арбітраж бере з 18 березня 1965 року, дати підписання Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами й іноземними особами (Вашингтонська конвенція, далі – Конвенція) (Конвенція про порядок вирішення, 2000). У рамках конвенції й було створено Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних спорів (ICSID).

З появою ICSID з'явилася юридична практика вирішення спорів за допомогою переведення спору з міждержавного рівня на врегулювання таких відносин між державою, з одного боку, та іноземним інвестором, чий права було порушено, – з іншого. Таким чином, суперечки, які стали предметом розгляду міжнародної інституції, перейшли в цивільно-правову сферу. Міжнародним механізмом для цього став ICSID. Крім того, у законах різних держав про іноземні інвестиції містяться умови щодо можливості передачі інвестиційних спорів до ICSID.

Відповідно до п. 2 ст. 1 Конвенції завданням ICSID є «забезпечення вирішення через примирення та арбітраж інвестиційних спорів між Договірними державами й особами інших Договірних держав». З огляду на ст. 26 Конвенції «згода сторін про передачу спору для вирішення методом арбітражу згідно із цією Конвенцією означає, якщо не передбачено іншого, обов'язковість такої згоди й відмову від використання інших засобів вирішення спорів. Будь-яка Договірна держава вправі вимагати попереднього звернення до національних адміністративних або судових засобів вирішення спорів як умови згоди про передачу спору для арбітражного розгляду згідно із цією Конвенцією. У зв'язку із цим ратифікація Конвенції з урахуванням дії ст. 26 про те, що за згодою сторін на вирішення транскордонного інвестиційного спору в ICSID вирішення транскордонних інвестиційних спорів здійснюватиметься лише в МЦУІС, може бути недоцільною для держави, оскільки в такому випадку обмежує права держави на передачу транскордонних інвестиційних спорів до інших органів. Поряд із цим відповідно до положень ст. 54 Конвенції арбітражне рішення ICSID має бути визнане державою як обов'язкове, якби це було остаточним рішенням суду держави. Як слушно відзначає І. Товкун, «для того, щоб ICSID мав компетенцію розглядати інвестиційну суперечку, потрібна відповідна письмова згода учасників суперечки, так звана арбітражна угода. Нині положення про звернення з спірних питань в ICSID є стандартним пунктом міжнародних інвестиційних угод і договорів» (Товкун, 2014: 129).

За загальним правилом ICSID розглядає суперечки між іноземними інвесторами держав, які є учасниками Вашингтонської конвенції, і державами, що приймають інвестиції зазначених інвесторів, у разі, якщо такі держави також є учасниками Вашингтонської конвенції та якщо сторони письмово погодилися передати інвестиційні суперечки до ICSID, що впливає зі змісту п. 1 ст. 25 Конвенції. Відповідно до п. 23 Доповіді Виконавчих директорів про Конвенцію (далі – Доповідь Виконавчих директорів про Конвенцію) «згода про компетенцію ICSID має надаватися в письмовій формі й не може бути згодом скасована в односторонньому порядку» (Report of the Executive directors on the Convention, 2018). Відповідно до п. 27 Доповіді Виконавчих директорів про Вашингтонську конвенцію «будь-які спроби закріплення визначення терміну «інвестиції» у Вашингтонській конвенції не робилися у зв'язку з вимогою висловлення згоди сторонами й механізмом, за допомогою якого Договірні держави, якщо вони того захочуть, можуть заздалегідь повідомити про категорії спорів, які вони бажали передавати на розгляд до ICSID» (Report of the Executive directors on the Convention, 2018). Дослідники також зазначають, що на практиці трибунали надають широкого значення терміну «інвестиції», закріпленому у Вашингтонській конвенції. Різні види діяльності в економічній сфері визнаються інвестиціями, включаючи прості фінансові інструменти й цивільно-правові договори. Фахівці підкреслюють, що «вирішальними критеріями, до яких звертається суд ICSID щодо своєї компетенції, є термін здійснення інвестицій, присутність економічного ризику і навіть значущість іноземних інвестицій для економіки держави-реципієнта» (Schreuer, 2019). Таким чином, особливість предметної компетенції ICSID щодо вирішення транскордонних інвестиційних спорів полягає в тому, що ICSID самостійно приймає рішення про те, чи іноземні інвестиції є тими інвестиціями, суперечка з яких підлягає розгляду ICSID.

Останніми роками великою популярністю користується підхід, за яким значення терміна «інвестиція» у двосторонніх інвестиційних угодах (далі – ВІТ – *bilateral investment treaty*) має враховувати її звичайне словникове значення та навіть ознаки, вироблені під час тлумачення аналогічного терміна у Вашингтонській конвенції. Загальноприйнятими ознаками «інвестиції» є критерії “Salini test” (далі – Тест Саліні).

Тест Саліні з'явився в арбітражній практиці ICSID у результаті розгляду однієї з транскордонних інвестиційних суперечок – *Salini Construttory S.P.A. and Italstrade S.P.A. v. Kingdom of Morocco* (Construttory, 2001). Відповідно до ст. 1 ВІТ між Королівством Марокко та Італійською Республікою до інвестицій належали:

- a) рухоме й нерухоме майно, так само як і будь-які інші права, такі як застава нерухомого майна, що належать до інвестицій;
- b) акції, фінансові зобов'язання та поруки держави;
- c) боргові зобов'язання, включаючи реінвестиційні доходи, такі як права на будь-який прибуток, що виникає з договірних відносин і має економічну вартість;
- d) авторське право, торгова марка, патенти, технічні методи й інші інтелектуальні й індустріальні права власності, ноу-хау, комерційні секрети, торгові марки й вартість фірми (goodwill);

е) будь-яке право, що має економічний характер, надане відповідно до закону, і будь-які чинні ліцензії або концесії, надані відповідно до законів, включаючи право підписки на акції, розробку природних ресурсів;

ф) капітал і додаткові внески капіталу, що використовуються для підтримки й / або збільшення інвестицій;

Ознаки інвестицій, згадані вище, у п. «с» та п. «е» ст. 1 ВІТ між Королівством Марокко та Італійською Республікою повинні бути предметом контракту, схваленим уповноваженим органом влади відповідно до п. «g» ст. 1 ВІТ між Королівством Марокко й Італійською Республікою. ICSID, проаналізувавши визначення поняття «інвестиції», що міститься у ВІТ між Королівством Марокко й Італійською Республікою, а також встановивши, що п. «с» та п. «е» ВІТ були схвалені уповноваженим органом влади відповідно до п. «g» ст. 1 ВІТ між Королівством Марокко й Італійською Республікою, дійшов висновку про те, що така інвестиційна суперечка належить до компетенції ICSID (Salini Construttory, 2001).

Як зазначалося вище, специфічною особливістю Конвенції є те, що документ не містить чітких критеріїв того, що є іноземною інвестицією, з преамбули Конвенції лише випливає, що метою міжнародних інвестицій є економічний розвиток держав.

Зрозуміло, що чіткішими визначеннями «іноземних інвестицій», ніж критерії іноземних інвестицій, що містяться в «Тесті Саліні», є поняття «іноземних інвестицій», що містяться у двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорах про захист інвестицій, а також інвестиційних контрактах, які укладаються між іноземними інвесторами й державами, що приймають інвестиції, котрими доцільно керуватися щодо юрисдикції ICSID. Поряд із цим визначення «іноземних інвестицій», що містяться у двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорах про захист інвестицій, а також інвестиційні контракти, що укладаються між іноземними інвесторами й державами, котрі приймають інвестиції, більше відповідають інтуїтивному підходу, за допомогою якого встановлюються лише деякі ознаки, що вказують на наявність інвестиції та у зв'язку із цим гнучкіші щодо поняття «іноземної інвестиції», а внаслідок цього встановлюються й компетенції ICSID.

Разом із тим слід особливо наголосити, що поряд із процесом розгляду інвестиційних спорів важлива роль у сфері гарантій прав і законних інтересів іноземних інвесторів належить процедурі визнання та виконання рішень ICSID, оскільки визнання та приведення у виконання рішень ICSID є остаточною стадією реалізації гарантій прав і законних інтересів іноземних інвесторів. Порядок визнання та виконання рішень ICSID міститься в розділі 6 глави IV Конвенції в п. 1 ст. 54. Виходячи з положень п. 1 ст. 54 Вашингтонської конвенції, держава, щодо якої прийнято рішення ICSID, буде зобов'язана беззаперечно виконати його, за винятком заперечень, що ґрунтуються на положеннях про імунітет держави.

Проте навряд чи можливо погодитися з твердженням про те, що держави повинні передати контроль над міжнародним арбітражним рішенням незалежному міжнародному органу, який матиме виняткову юрисдикцію для скасування арбітражного рішення. Приведення у виконання арбітражного рішення здійснюватиметься автоматично в усіх країнах (Berg, 2014: 268). Звісно ж, таке автоматичне виконання арбітражного рішення без участі в процесі національного суду держави також може суперечити національному правопорядку, і навіть порушувати суверенітет держави, щодо якої відбуватиметься її виконання.

Висновки. Правові механізми реалізації гарантій прав і законних інтересів іноземних інвесторів являють собою систему правових засобів у національному законодавстві країн, що приймають іноземні інвестиції, у міжнародних багатосторонніх і двосторонніх договорах, а також у двосторонніх інвестиційних угодах. Своєю чергою реалізація гарантій прав і законних інтересів іноземних інвесторів можлива за допомогою як відповідних національних органів держав – реципієнтів іноземного капіталу, так і міжнародних органів, що в сукупності утворюють систему органів, які сприяють реалізації правових гарантій іноземних інвесторів. Тим часом іноземні інвестори не можуть здійснювати реалізацію своїх прав і законних інтересів у рамках будь-якого з міжнародних органів, що становлять систему органів реалізації правових гарантій іноземних інвесторів, а лише за допомогою певних органів системи у зв'язку з тим, що держави є учасниками будь-яких окремих міжнародних інвестиційних договорів. Поруч із визнанням і виконанням іноземного арбітражного рішення також беруться до уваги особливості національного законодавства. Можна припустити, що можливості прийняття рішення ICSID лише за згодою сторін, що сперечаються, недостатньо для вивчення та узагальнення практики розгляду міжнародних інвестиційних спорів, за допомогою якої можливе вдосконалення правових гарантій іноземних інвесторів, що є істотним недоліком у діяльності ICSID як міжнародної організації у сфері реалізації гарантій прав і законних інтересів іноземних інвесторів. Важливим елементом багатосторонніх міжнародних інвестиційних угод, двосторонніх угод і національного законодавства є положення, що визначають порядок вирішення міжнародних інвестиційних спорів. Поряд із цим під час вирішення таких спорів у національних юрисдикційних органах держав, органах міжнародного комерційного арбітражу й в ICSID необхідне забезпечення єдності практики тлумачення та застосування національного законодавства й міжнародно-правового регулювання законодавства про інвестиції.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних суперечок. 2021. URL: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/Index.jsp>.
2. Крук Ю. ICSID: гарантія врегулювання міжнародних інвестиційних спорів. 06 серпня 2021 р. *Ліга.Блоги* : вебсайт. URL: <https://blog.liga.net/user/yukruk/article/40760>.
3. Schreuer C. International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID). 2018. P. 1. *Universität Wien* : web-site. URL: https://www.univie.ac.at/intlaw/pdf/101_icsid_epil.pdf.

4. Irene M. Ten Cate. The Costs of Consistency: Precedent in Investment Treaty Arbitration. September 19, 2012. *Columbia Journal of Transnational Law*. Vol. 51. P. 418–478. Marquette Law School Legal Studies Paper No. 12–26. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2149245.
5. Comeaux P.E., Kinsella S. Protecting foreign investment under international law: legal aspects of political risk. Oceana Publications, Inc., 1997. 255 p.
6. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами : Міжнародний документ від 18 травня 1965 р. База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text
7. Товкун І. Міжнародні засоби захисту іноземних інвестицій. *Право та інновації*. 2014. № 4 (8). С. 124–131.
8. Report of the Executive directors on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. Section 23. 2018. URL: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/StaticFiles/basicdoc/partB-section04.htm>.
9. Schreuer C. International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID). 2018. P. 4. *Universität Wien* : web-site. URL: https://www.univie.ac.at/intlaw/pdf/101_icsid_epil.pdf.
10. Salini Construttrory S.P.A. and Italstrade S.P.A. v. Kingdom of Morocco. (ICSID Case No. ARB/ 00/4). Para. 45. (16 July 2001). *ItaLaw* : web-site. URL: <http://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0738.pdf>.
11. Salini Construttrory S.P.A. and Italstrade S.P.A. v. Kingdom of Morocco. (ICSID Case No. ARB/ 00/4). Para. 49. (16 July 2001). *ItaLaw* : web-site. URL: <http://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0738.pdf>.
12. van den Berg A.J. Article Should the Setting Aside of the Arbitral Award be Abolished? 385 *ICSID Review*. 2014. Vol. 29. No. 2. Published Advance Access (April 14, 2014). P. 263–288. DOI: <http://doi:10.1093/icsidreview/sit053>.

References:

1. Ofitsiyni sait Mizhnarodnoho tsentru z vrehuliuvannia investytsiinykh superechok [Official site of the International Center for Settlement of Investment Disputes] (2021) Retrieved from: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/Index.jsp> [in Ukrainian]
2. Kruk, Yu. (2021). ICSID: harantiia vrehuliuvannia mizhnarodnykh investytsiinykh sporiv [ICSID: a guarantee for the settlement of international investment disputes]. Retrieved from: <https://blog.liga.net/user/yukruk/article/40760> [in Ukrainian]
3. Schreuer, C. (2018). International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), pp. 1. Retrieved from: [univie.ac.at/intlaw/pdf/101_icsid_epil.pdf](http://www.univie.ac.at/intlaw/pdf/101_icsid_epil.pdf) [in English].
4. Irene, M. (2012). Ten Cate. The Costs of Consistency: Precedent in Investment Treaty Arbitration. *Columbia Journal of Transnational Law*, vol. 51, pp. 418-478, Marquette Law School Legal Studies Paper No. 12-26. Retrieved from: <https://papers.ssrn.com/abstract=2149245> [in English].
5. Comeaux, P.E., Kinsella, S. (1997) Protecting foreign investment under international law: legal aspects of political risk. by Oceana Publications, Inc. 255 p. [in English].
6. Konventsiia pro poriadok vyrishennia investytsiinykh sporiv mizh derzhavamy ta inozemnymy osobamy [Convention on the Procedure for Resolving Investment Disputes between States and Foreign Persons] Ratyfikovano Zakonom № 1547-III (16.03.2000) Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text [in Ukrainian].
7. Tovkun, I. (2014) Mizhnarodni zasoby zakhystu inozemnykh investytsii [International means of protection of foreign investments]. *Pravo ta innovatsii*, № 4 (8), pp. 124–131 [in Ukrainian]
8. Report of the Executive directors on the Convention on the settlement of investment disputes between states and nationals of other states. Section 23. (2018) Retrieved from: <https://icsid.worldbank.org/ICSID/StaticFiles/basicdoc/partB-section04.htm> [in English].
9. Schreuer, C. (2018). International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), pp. 4. Retrieved from: [univie.ac.at/intlaw/pdf/101_icsid_epil.pdf](http://www.univie.ac.at/intlaw/pdf/101_icsid_epil.pdf) [in English].
10. Salini Construttrory S.P.A. and Italstrade S.P.A. v. Kingdom of Morocco. (ICSID Case No. ARB/ 00/4). Para. 45. (16 July 2001). Retrieved from: <http://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0738.pdf> [in English].
11. Salini Construttrory S.P.A. and Italstrade S.P.A. v. Kingdom of Morocco. (ICSID Case No. ARB/ 00/4) (16 July 2001). Para. 49. Retrieved from: <http://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0738.pdf> [in English].
12. van den Berg, A.J. (2014). Article Should the Setting Aside of the Arbitral Award be Abolished? 385 *ICSID Review*, vol. 29, no. 2, pp. 263–288. Published Advance Access (April 14, 2014). Retrieved from: <http://doi:10.1093/icsidreview/sit053> [in English].